

Vrouwen met een missie

Dat een betere wereld écht bij jezelf begint, bewijzen deze vrouwen. Sanne, Isabel en Jantien proberen met hun initiatieven de wereld een beetje mooier te maken.

Interviews LAURA VAN DER MEER *Illustraties* ESTHER DIJKSTRA

“Mensen waren compleet radeloos”

Sanne van der Kooij (38) zet zich met SOS Moria als arts in voor vluchtelingen die onder mensonterende omstandigheden vastzitten op het Griekse eiland Lesbos.

“Al tijdens mijn studie voelde ik me aangetrokken tot plekken waar mensen het minder goed hebben. Ik werkte in Birma, Zuid-Afrika en Suriname. De afgelopen jaren zag ik in de media vaak berichten voorbijkomen over Moria, het vluchtelingenkamp op het Griekse eiland Lesbos. Er kunnen maximaal 3000 mensen verblijven. Maar intussen zijn dat er 22.000, met maar een handjevol artsen. Ik probeerde me af te sluiten voor de berichten, want die raakten me te erg nu ik moeder van twee kinderen ben. Waarom kunnen we hier niets aan doen?, vroeg ik me af. Toen las ik het ervaringsverhaal van een Nederlandse arts die zelf naar Moria was gegaan. Ik besloot: ik ga niet langer machteloos toekijken. Mijn kinderen van vier en zeven kon ik niet meenemen. ‘Ga’, zei mijn vriend. ‘Ik ben er voor de kinderen.’”

Wanhoop

“Tijdens mijn eerdere werkreizen heb ik veel nare dingen gezien, armoede en geweld. Maar hier zag ik nog iets anders: wanhoop. Mensen waren compleet radeloos. Ze komen uit een oorlogssituatie, hebben een gevaarlijke tocht over zee gemaakt om die te ontvluchten en zagen vaak vrienden en familie voor hun ogen verdrinken. En nu zitten ze op Lesbos, hutjemutje op elkaar. Al jarenlang, zonder uitzicht op verbetering. Vorig jaar april ging ik erheen om de dokterspost twee weken te bemannen. Ik zag veel mensen met paniek-aanvallen, open wonden, diabetes en jongeren met snijwonden omdat zij zo getraumatiseerd zijn dat ze zichzelf beschadigen. Ik werkte ook mee aan een zwangerschapsproject. We deelden verband en luiers uit aan vrouwen die helemaal niets hadden.

Ze lagen in vieze ziekenhuisbedden omdat de artsen en verpleegkundigen het simpelweg te druk hebben. Ik ontmoette er een vrouw die vanwege haar trauma’s apathisch voor zich uit staaarde. Ik zag dat ze rugpijn had en door haar rug te masseren, lukte het om contact met haar te maken. Een dag later was ze bevallen. ‘Hoe heet je?’, vroeg ze. Toen ik mijn naam zei, vertelde ze dat ze haar dochtertje naar mij ging vernoemen. Na de bevalling moest zij, samen met tientallen andere vrouwen, terug naar het vluchtelingenkamp, waar het ’s nachts vroer terwijl ze hun baby aan de borst hadden.”

Overbevolkt

“Ik ben inmiddels twee keer in Moria geweest, de laatste keer was in februari dit jaar. Het was in het kamp en op het eiland voelbaar onrustiger. Moria is zó overbevolkt geraakt, de situatie is echt schrijnend: er zijn bijna geen wc’s en afval wordt er niet opgehaald. Ik begrijp dat niet alle wereldproblemen opgelost kunnen worden, maar dit is iets wat zo dichtbij – in Europa – plaatsvindt en al vijf jaar aan de gang is. Als arts heb ik een eed afgelegd waarin ik beloof om medische zorg te verlenen aan iedereen, ongeacht afkomst of achtergrond. Als Europese dokters zijn we verplicht om er alles aan te doen om een medische catastrofe te voorkomen. Daarom ben ik met een heel team SOS Moria gestart. Ik had nooit verwacht dat ik het boegbeeld zou worden, maar ik vind dit zó belangrijk. Het geeft me kracht. Nu de coronapandemie heerst, is het een kwestie van tijd voordat die ook Moria bereikt. De vluchtelingen zijn kwets-

baar. De chronische stress is enorm, er is sprake van ondervoeding en ziekte. De leiders van de Europese Unie hebben vier jaar geleden een belofte gedaan: elk land zou een vastgesteld aantal vluchtelingen opnemen uit Griekenland en Turkije. Geen enkel EU-land is deze afspraak nagekomen. Met SOS Moria roepen we regeringsleiders op om deze mensen per direct in veiligheid te brengen. Inmiddels hebben zeventuizend artsen, vijftigduizend burgers en verschillende ngo’s (goede doelenorganisaties, red.) zich achter onze oproep geschaard. We krijgen zo veel positieve reacties.”

“Deze mensen zagen vaak vrienden en familie voor hun ogen verdrinken”

Niet weggijken

“De SOS Moria-campagne: lichtjes die het SOS-signaal knipperden op gebouwen en kerktorens, was heel indrukwekkend om te zien. Dit is onze manier om iedereen wakker te schudden. Er zijn inmiddels toezeggingen van gemeentes die kinderen op willen nemen. Het wachten is op een akkoord van de Nederlandse regering. ‘Er moet geen ad-hoc oplossing worden bedacht’, horen we als tegengeluid. Maar als Europa nu weggijkt, kan deze situatie onttaarden in een medische ramp die een fatale uitwerking heeft op de normen en waarden van de gezondheidszorg van Europa. Het is na vijf jaar tijd dat er eindelijk iets gebeurt!” > sosmoria.eu

“Ik voel echt dat er een verandering gaande is”

Isabel Boerdam (30) bedacht de Nationale Week Zonder Vlees. Dankzij haar lieten 2,4 miljoen Nederlanders dit jaar in maart hun biefstukje een week lang staan en ontdekten ze lekkere, vegetarische alternatieven.

“Sinds mijn kindertijd ben ik vegetariër. Als negenjarige besloot ik van de ene dag op de andere om vegetariër te worden. Ik herinner me dat ik lusteloos in mijn lievelingspasta bolognese prikte. Opeens waren al die bruine korreltjes gehakt op mijn bord stukjes dode koe. ‘Mam, ik wil geen koe meer eten’, zei ik. ‘Nou, dan doe je dat niet meer’, antwoordde ze. Zo simpel was het. Toen ik begin twintig was, ben ik begonnen met mijn foodblog ‘de hippe vegetariër’. Ik houd namelijk van lekker eten en wil andere mensen inspireren en laten zien hoe lekker maaltijden zonder vlees kunnen zijn. Het verbaasde me dat, toen klimaatverandering het gesprek van de dag was, kranten volstonden met verhalen over zonnepanelen en elektrische auto’s. Niemand stond op om te vertellen wat de vleesindustrie doet met het klimaat. Een vegetarische curry eten, betekent echt iets voor het milieu en dat is voor mensen veel makkelijker te realiseren dan de aanschaf van een elektrische auto of zonnepanelen. Als niemand dit verhaal naar buiten brengt, dan moet ik het doen, besloot ik. Zo kwam ik op het idee om de Nationale Week Zonder Vlees te lanceren.”

Stip aan de horizon

“Als ik terugdenk aan 2017, het jaar waarin deze week voor het eerst van start ging, weet ik niet hoe ik het voor elkaar heb gekregen. Nu heb ik een heel team met wie ik dit organiseer, toen stond ik er alleen voor. Ik had de hoop om tienduizend mensen zo ver te krijgen om mee te doen. Voor mijn campagne had ik sponsors nodig. Na drie maanden was me dat nog

niet gelukt en leek het een doodlopende weg. Toch gooide ik het bijltje er niet bij neer. Toen de eerste sponsoring binnenkwam, wist ik: nu moet de week er ook écht gaan komen. In aanloop naar de campagne werkte ik vaak door tot vier uur ’s nachts. Daarnaast had ik ook nog gewoon een baan. Ik hield het vol door de stip aan de horizon te blijven zien, daar werkte ik naartoe. Het gaf me zo veel energie om van niets iets te maken. Het is gelukt, dacht ik toen het *NOS Journaal* opende met de aankondiging van de Nationale Week Zonder Vlees. Ik had het voor elkaar gekregen. Sindsdien organiseer ik de week jaarlijks op non-profitbasis vanuit mijn communicatiebureau Green Food Lab. Ik doe het niet om met een vingertje te wijzen naar mensen die vlees eten. Als ik er op die manier in zou staan, zetten mensen toch hun hakken in het zand. Het maakt al een groot verschil als we besluiten om op selectieve momenten vlees te eten. Door met z’n allen structureel minder vlees te eten, hebben we met een kleine moeite een grote impact op het milieu. De Week Zonder Vlees zorgt voor een gedragsverandering. Veel mensen lopen nog steeds het vegetarische schap in de supermarkt voorbij. Ze weten nog niet wat voor lekkere alternatieven er zijn. Inmiddels zijn de schappen met vleesvervangers verdubbeld. Maar liefst 2,4 miljoen mensen hebben afgelopen jaar meegedaan en een week geen vlees gegeten. Dat is echt gigantisch, van zulke aantallen had ik nooit durven dromen.

Ik voel echt dat er een verandering in de maatschappij gaande is. Tegelijkertijd is er nog heel veel werk te verrichten. Er zijn

genoeg mensen die er geen seconde over nadenken wat de impact van vleeseten is op de klimaatverandering. Ik voel me geen activist, ik wil mensen juist inspireren. Als ik kritiek krijg dat ik het vlees van iemands bord wil pakken, dan ben ik daar redelijk relaxed onder.”

“Een vegetarische curry eten betekent écht iets voor het milieu”

Week zonder vlees

“Hoge bomen vangen veel wind, ik ben blij dat de conversatie is aangezwengeld. We zijn nu zover dat ook de voedselmerken en -ketens die geen groene uitstraling hebben, uitbreiden naar een vegetarisch assortiment. Zo heeft KFC een vegaproduct gelanceerd waar ze ontzettend hun best op hebben gedaan en dat heel succesvol blijkt te zijn. Voor wie het moeilijk vindt om minder vlees te eten, bijvoorbeeld omdat je weinig tijd hebt om te koken of omdat je partner wel gewoon vlees wil eten, heb ik de onlinecursus vleesminderen.nl bedacht. In vijftien dagen leer je hoe je net zo lekker en snel kunt blijven koken. Meer plantaardig eten heeft de toekomst: het is praktischer, ethischer en milieuvriendelijker. Mijn droom is om de Europese Week Zonder Vlees te realiseren. Wanneer de tijd rijp is, zal die week er komen.” ▷

De eerstvolgende Nationale Week Zonder Vlees vindt plaats van 8 t/m 14 maart 2021.

“We zijn er nog lang niet in Nederland”

Jantien Kingma (30) ziet dat er nog heel wat te halen valt als het gaat om gendergelijkheid. Als communicatiemedewerker bij WO=MEN brengt ze haar missie onder de aandacht van de politiek.

“Het heeft even geduurd voordat ik in de gaten kreeg dat gelijkheid tussen mannen en vrouwen ook in Nederland lang niet op alle vlakken is bereikt. Kijk maar naar de politiek: slechts een derde is vrouw. En vrouwen die vrouwenrechten aankaarten, krijgen me een commentaar over zich heen! Ook kan er heel fel worden gezegd ‘dat we er toch al zijn?’ Ik ben ook heel blij dat ik in Nederland ben geboren. Ik heb een studie kunnen volgen, ik werk, ben financieel onafhankelijk. Maar we zijn er nog lang niet.”

Feministisch zaadje

“Ik was tien toen mijn vader overleed. Mijn zusje en ik werden grootgebracht door mijn moeder. Dat heeft het feministische zaadje in mij waarschijnlijk geplant. Ik zag hoe mijn moeder heeft moeten knokken voor haar economische zelfstandigheid. Na mijn studie werkte ik als freelance journalist en focuste ik op zaken die met genderongelijkheid te maken hebben. In mijn werk zocht ik altijd naar mogelijkheden om over dit onderwerp te schrijven. Zo is het nog altijd zo dat artsen het lichaam van een man als uitgangspunt nemen, bijvoorbeeld bij harten- en vaatziekten. En dat terwijl blijkt dat een vrouwenlichaam andere signalen afgeeft bij een hartinfarct. Daardoor overlijden vrouwen vaker hieraan. Wereldwijd valt er ook genoeg aan de kaak te stellen. In 2017 liep ik mijn eerste *Women’s March*, een protestmars tegen de normalisering van seksisme en vreemdelingenhaat. Datzelfde jaar nam ik het boek *We should all be feminists* mee op reis door Indonesië. Ik leende dit boek uit aan Indonesische meiden van mijn leeftijd. Dat leverde mooie, maar ook verdrietige

gesprekken op. Zo was er een jonge vrouw die heel graag een financiële studie wilde doen, maar dat niet mocht van haar ouders omdat ze een vrouw is. Openlijk gay zijn kan daar, en in Nederland trouwens ook, heel moeilijk zijn. Daarom heb ik er mijn missie van gemaakt om ongelijkheid tussen mannen, vrouwen en mensen die zich niet volledig man of vrouw voelen, tegen te gaan. Via de politiek kun je iets veranderen, dus sloot ik me aan bij WO=MEN, een lobbyorganisatie en netwerk dat strijdt voor wereldwijde gendergelijkheid en gelijke machtsverhoudingen. We verbinden en mobiliseren mensen om invloed uit te oefenen op het Nederlandse en buitenlandse beleid. We doen dit echt samen met onze achterban en het mooie is: we zien resultaat. Ik ben trots dat er binnen politieke partijen steeds meer aandacht is voor gendergelijkheid en vrouwenrechten. Dankzij onze beweging worden vrouwenrechten-activisten die wereldwijd steeds moeilijker hun werk kunnen doen, gefinancierd vanuit de Verenigde Naties. En de Nederlandse overheid steunt maatschappelijke organisaties die bijdragen aan het verminderen van ongelijkheid. Dat zijn grote stappen.”

Minder loon

“Toch leven we nog steeds in een land waar het loonverschil tussen mannen en vrouwen vijftien procent is, ondanks de wetelijke behandeling. Bovendien is het uurloon in de sectoren waar veel vrouwen werken vaak laag, zoals in de zorg. En nu, tijdens de coronacrisis, komen verschillen helemaal aan het licht: het zijn overwegend vrouwen die in deze sector werken en aan de frontlinie staan, maar het zijn de mannen die het beleid maken. Een ander verontrustend ge-

geven dat nu ontstaat, is dat vrouwen niet meer zomaar toegang hebben tot een abortuskliniek. Wie verkoudheidsverschijnselen heeft, mag niet naar de kliniek komen voor een abortus. Als alternatief kan de abortuspil worden aangeboden, maar deze mag niet worden opgestuurd. Dat schendt het abortusrecht van een vrouw. Dat gebeurt niet alleen in Nederland. In sommige staten van Amerika mocht je ten tijde van de coronacrisis alleen naar een kliniek als er een medische noodzaak aan ten grondslag ligt en abortus valt daar niet onder. Het maakt me kwaad als ik bedenkt dat mannelijke

“Ik zie mezelf later als oma nog steeds op de barricaden staan”

regeringsleiders zulke belangrijke beslissingen kunnen nemen over het lichaam en het zelfbeschikkingsrecht van een vrouw. Toch raak ik niet ontmoedigd door dit soort verhalen, ik krijg er juist energie van om er iets tegen te doen. Er wordt echt een vuur in me aangewakkerd en zie mezelf later als oma nog steeds op de barricaden staan. Ooit hoop ik mee te maken dat de man-vrouwverhouding in de politiek fifty-fifty is én dat er meer etnische diversiteit is. Wereldwijd hoop ik op een wereld waar alle meisjes toegang krijgen tot onderwijs en waar geweld tegen vrouwen en transgenders niet meer aan de orde van de dag is. Een wereld waarin je niet langer als een zeur wordt gezien als je je om dit soort dingen druk maakt.” □

wo-men.nl